

14. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України № 2464-VI від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2464-17>.

15. Про затвердження Програми робіт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України на 2012 рік : Постанова КМУ № 73 від 20 грудня 2011 р.

16. Про затвердження Порядку визначення страхових тарифів для підприємств, установ та організацій на загальнообов'язкове дер-

жавне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання : Постанова КМУ № 1423 від 13 вересня 2000 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу : <http://uapravo.net/data2008/base56/ukr56312.htm>.

17. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності: на лікарняний — краще з пенсії? [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт. — Режим доступу : http://www.fse.gov.ua/fse/control/uk/publish/article?art_id=415280&cat_id=43542.

Стаття надійшла до редакції 18.07.2012 р.

УДК 332.87

Т. М. Савельєва,

*канд. екон. наук,
доцент,*

*Донбаська національна академія
будівництва і архітектури*

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ

Досліджено причини й наслідки неефективного функціонування житлово-комунальної галузі в Україні та Донецькому регіоні. Доведено, що галузь потребує кардинального реформування. Запропоновано першочергові напрями реформування ЖКГ.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, житлово-комунальні послуги, реформування, тарифоутворення, споживачі.

Найважливішою складовою частиною національної економіки і важливою соціальною сферою є житлово-комунальне господарство (ЖКГ), яке безпосередньо щоденно торкається кожного громадянина. На сьогодні ЖКГ відноситься до найбільш проблемних галузей в Україні.

Підприємства житлово-комунального господарства України виробляють понад сорок видів послуг, експлуатують значну частину державних основних засобів, забезпечують робочими місцями 5 % працездатного населення країни. Вони мають вагомое суспільне значення. Тому стан підприємств житлово-комунального господарства істотно впливає не лише на забезпечення нагальних потреб населення, але й на створення необхідних умов для функціонування всього гос-

подарського комплексу. Наростання кризових тенденцій у сфері ЖКГ, перетворення їх в один з основних чинників зростання соціальної напруги в Україні і загрози підтримки нормального життєзабезпечення є незаперечним фактом. Основними недоліками функціонування ЖКГ є: низька якість житлово-комунальних послуг; зношеність і застарілість обладнання й технологій; непрозорість формування цін на послуги; незавершеність приватизації житлового фонду; заборгованість населення перед підприємствами ЖКГ; недосконалість нормативно-правового регулювання діяльності ЖКГ та ін.

Питання розвитку й реформування житлово-комунального господарства досліджували такі вчені, як: Є. Жданко [1], Н. Жилкова [2],

© Т. М. Савельєва, 2012

В. Кулішов [3], Р. Волинський [4], Т. Качала [5], В. Геєць [6] та інші.

Нажаль, на сьогодні стан справ цієї галузі є невтішним. Втім для цього є достатньо об'єктивні причини. Економіка ЖКГ є досить складною для аналізу через успадковані від радянського періоду риси і внутрішні стандарти. Досі немає єдиних методик формування тарифів на деякі види послуг, зокрема, тепло- та водопостачання, водовідведення, утримання будинків тощо. Так само не зрозумілим видаються й розрахунки з постачальниками і взаємовідносини з місцевим бюджетом.

Метою статті є дослідження причин і наслідків неефективного функціонування галузі ЖКГ в Україні й регіоні, а також розробка пропозицій щодо першочергових напрямів його реформування.

На сучасному етапі розвитку підприємства житлово-комунального господарства України функціонують у надзвичайно складних умовах. Головна проблема їх ефективного функціонування пов'язана з експлуатацією малоефективного обладнання, про що свідчать такі факти: фізична спрацьованість інженерних систем становить 50 %; третина водопровідних мереж повністю амортизована або перебуває в аварійному стані; понад 20 % каналізаційних мереж потребує заміни; більш, ніж 17 % води, яку подано споживачам, не відповідає вимогам чинного стандарту; у тепловому господарстві експлуатується близько 10 тис. низькоефективних котлів і понад 2 тис. середніх котлів, що вичерпали термін експлуатації або зняті з виробництва; 500 км теплових мереж перебуває в аварійному стані; близько 40 % очисних потужностей потребують відновлення або вдосконалення; чверть водопровідних очисних споруд і кожна п'ята насосна станція відпрацювала нормативний термін амортизації; фактично амортизовано половину насосних агрегатів, з яких 40 % потребують цілковитої заміни. ЖКГ споживає 25 % енергоресурсів, вироблених у країні, з них до 40 % складають втрати. Експлуатація морально і фізично застарілого обладнання призводить до надмірних витрат палива і значного забруднення навколишнього середовища.

Крім цього, кризовий стан комунальних підприємств призвів до втрати ними значної частини персоналу, виробничих приміщень, що обумовлює неможливість виконання робіт із ремонту й обслуговування житлового фонду, надання комунальних послуг належної якості. У зв'язку з цим останнім часом між городянами (споживачами

послуг), які хочуть мати вибір у наданні послуг іншими, більш кваліфікованими виконавцями (спеціалізованими фірмами, організаціями), та житлово-комунальними організаціями й підприємствами, а також органами влади (місцевого самоврядування) досить часто виникає конфлікт інтересів, що підтверджується чисельними скаргами на неправомірні дії з боку монополістів під час надання житлово-комунальних послуг (розглядаються територіальними відділеннями Антимонопольного комітету України).

Отже, при нинішньому стані систем водопостачання та існуючому рівні доходів населення практично немає конкурентних варіантів отримання послуг. Зокрема, при неякісному теплопостачанні, коли температурний режим опалення не відповідає нормативам, плату за обігрів квартири з мешканців — споживачів послуг все одно стягують у повному обсязі. У зв'язку з цим почався процес переходу значної кількості абонентів міських комунальних підприємств із надання послуг теплопостачання на автономне теплопостачання. Витоки води, газу, теплові втрати в мережах також оплачуються споживачами, оскільки використання приладів обліку в масовому масштабі ще не відбулося, а плата встановлюється за нормативами витрати ресурсів на 1 кв. м загальної площі або на одну людину. Особливо рельєфно комплекс зазначених проблем проявляється на регіональному і міському рівнях [1, с. 142].

Так, як повідомляє Головне управління статистики у Донецькій області, тільки по дорозі від фільтрувальних станцій до споживачів за 2011 р. втрачено 237 млн куб. метрів води, тоді як безпосередньо населенням області використано 155 млн куб. метрів. Це й не дивно, адже 38 % протяжності магістральних водоводів, 52 % вуличних водопровідних мереж і 60 % внутрішньоквартальних і дворових мереж є старими й аварійними. Не кращий і стан каналізаційних мереж, аварії на яких небезпечні ще й екологічними наслідками. Річні втрати теплоенергії склали 1,5 млн Гкал, або 12,5 % загального об'єму виробництва. Це майже стільки, скільки потрібно для опалювання житлового фонду, наприклад, таких великих міст, як Маріуполь і Макіївка разом узятих. У цілому по області протяжність зношених і аварійних теплових мереж на початок цього року склала 574 км (у двотрубному численні), або восьму частину загальної їх протяжності. Найгірше положення з тепловими мережами у Краматорську і Макіївці, де в аварій-

ному стані перебуває кожен другий кілометр, а також у Горловці — 37 %. Заміна комунікацій і устаткування вимагає значних засобів. За 2011 р. на теплопостачаючих підприємствах області збитки перевищили прибуток на 609 млн грн, а у процесі діяльності зі збору, очищенню і розподілу води негативний фінансовий результат склав 421 млн грн [2].

Однією з основних проблем галузі є нераціональне й неефективне використання паливно-енергетичних ресурсів. Витрати енергоресурсів на одиницю виготовленої продукції та наданих комунальних послуг вітчизняних підприємств більш ніж у 1,5 рази перевищують аналогічні показники зарубіжних підприємств. Витрати палива на вироблення 1 ГКал тепла в комунальній енергетиці становлять 185–190 кг у. п., тоді як у розвинених країнах цей показник не перевищує 145–150 кг. Питомі витрати електричної енергії на подання питної води населенню у 1,8–2,6 рази перевищують аналогічні показники європейських держав [3, с. 40–43].

Варто пригадати, що, починаючи з 90-х років минулого століття, регулювання наслідків фінансово-економічної діяльності ЖКГ (природних монополій) базувалося на неоконсервативних позиціях, тобто було зорієнтоване на обмеження функцій держави та розширення сфери дій ринкових мотивацій, стимулів і регуляторів. Починаючи з 1994 р., держава передала підприємства житлово-комунального господарства під юрисдикцію місцевих органів самоврядування. Водночас, досі не вироблено єдиних засад політики щодо природних монополій загалом. Такі методи управління, бюджетні дотації та монопольне становище цілком влаштовують комунальні підприємства. Монопольне становище є бажаним для них, оскільки дає змогу уникати низки проблем, пов'язаних з банкрутством і конкуренцією, займати привілейовану позицію на ринку послуг. Концентруючи у своїх руках певну владу, ці підприємства мають змогу нав'язувати свої умови іншим учасникам ринку. Монопольне становище робить їх незацікавленими у зміні моделей, асортименту, якості послуг. Високий рівень концентрації ускладнює перехід підприємств житлово-комунального господарства до ефективних методів управління і, відповідно, до лібералізації тарифів на комунальні послуги.

Вітчизняна практика показує, що природна монополія національної економіки спрямувала свої зусилля, насамперед, на максимізацію доходів, реалізуючи надані послуги за прийнятною

для себе ціною. У Законі України «Про житлово-комунальні послуги» зазначено, що природний монополіст має право зменшувати ціну на послуги навіть у випадку їх не надання [7].

Отож, через «природно-монопольне» становище в цій інфраструктурі можна простежити надмірну можливість визначати характер господарських взаємовідносин на ринку, нав'язувати дискримінаційні умови своїм економічно і юридично залежним контрагентам. До 1995 р. Кабінет Міністрів України встановлював розміри зміни тарифів на послуги, а конкретні тарифи визначали місцеві органи влади на основі затверджених Урядом граничних коефіцієнтів. Підвищення цін і тарифів впродовж 1992–1993 рр. мали інфляційний характер. Таку проблему на рівні держави вирішували різними способами, які, на наш погляд, не були достатньо ефективними. Один із них полягав у наданні природним монополістам дотацій у тому випадку, якщо уряд бере на себе збитки, пов'язані з ціноутворенням. Така система дотування породжує соціальну несправедливість непрямих видів доходів окремих категорій споживачів, оскільки кошти на дотації з бюджету уряд отримує із податків, а вони, своєю чергою, призводять до втрат для підприємств, які не підлягають поверненню. Таким чином, система дотування ставить природних монополістів на межу фінансової кризи і змушує їх перекладати збитки від надання послуг населенню на госпрозрахункових споживачів, що підвищує собівартість та ціну промислової продукції.

На сьогодні основна проблема ЖКГ полягає в тому, що вся його система управління була і залишається в одних руках. ЖЕКи самі надають послуги, отримують гроші і самі себе контролюють. Тому нині особливо актуальним посідає дослідження стратегічних аспектів, проблем і перспектив реформування і розвитку житлово-комунального господарства [4, с. 78].

Враховуючи важливість нормального функціонування ЖКГ, його вплив на соціальну сферу України, галузь потребує кардинального реформування, що має передбачати насамперед формування її нової структурної побудови, яка б поєднувала найкращі надбання зарубіжних моделей управління житлово-комунальною сферою.

У 2010 р. була запропонована Президентська Програма економічних реформ на 2010–2014 роки під назвою «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [8], в якій записано, що головною метою реформи ЖКГ є підвищення якості житлово-

комунальних послуг для всіх верств населення, а також забезпечення бездотаційності цього сектора. Для досягнення цієї мети необхідно: забезпечити рентабельність підприємств ЖКГ; скоротити кредиторську й дебіторську заборгованість в секторі; створити конкурентне середовище на ринку послуг ЖКГ; стимулювати технічну й технологічну модернізацію й підвищення ресурсо- і енергоефективності житлово-комунального господарства.

Необхідними кроками для забезпечення рентабельного функціонування підприємств житлово-комунального господарства є:

передання функції регулювання тарифів на послуги ЖКГ на центральний рівень шляхом створення єдиного незалежного регулятора задля підвищення ефективності та прозорості регулювання галузі;

планомірне приведення тарифів на житлово-комунальні послуги до рівня, що покриває економічно обґрунтовані витрати й інвестиційну складову;

зниження витрат, а також стимулювання ресурсо- й енергоефективності як постачальників, так і споживачів шляхом переходу до стимулюючої моделі тарифоутворення;

удосконалення порядку коригування тарифів на житлово-комунальні послуги у випадку зміни цін на енергоносії, ставок податків і зборів; реформування системи соціальної підтримки й посилення її адресності.

Доступність послуг ЖКГ безпосередньо залежить від ефективності реформування галузі. Реформування — завжди складний і довгий процес, пов'язаний з вирішенням безлічі проблем, що накопичилися.

На жаль, як пише Т. Качала, жодна із задекларованих владою реформ у соціальній сфері не розпочалися з публічного обговорення сукупності питань, узгодження інтересів які означають, що суб'єкти реформування дійшли компромісу. У такому разі споживачі готові б були оплатити неминучі витрати на реформування і згодні із запропонованим способом розподілу цих витрат [5, с. 84–93].

У цьому контексті В. Геєць відмічає, що в реальності ми поки що маємо в нашій країні не модернізаційний варіант розвитку подій, а пристосовуючий до домінуючих векторів розвитку подій, на які ми, як правило, впливати не можемо. Пристосовництво, якщо воно збережеться на майбутнє, ні до чого хорошого не приведе [6, с. 4–15].

Аналізуючи підприємства комунального господарства, слід зазначити, що визначальною умовою виходу їх із кризи є дієва система державної підтримки. При цьому першочерговими заходами повинні бути: погашення заборгованості бюджетних коштів за нараховані субсидії й дотації, відшкодування втрат на надання пільг окремим категоріям населення, пом'якшення податкової політики щодо підприємств комунального господарства. З Державного бюджету України у 2012 р. буде виділено 5 млрд грн на розвиток житлово-комунального господарства. Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства А. Близнюк вважає, що на реалізацію проектів з модернізації систем у сфері житлово-комунального господарства необхідно понад 700 млрд грн.

Однією з проблем, яка має негативний вплив на ефективність діяльності підприємств житлово-комунального господарства, є несплата за надані послуги. Найбільшим боржником за спожиті послуги є населення. Влада міст (особливо великих) Донецької області постійно закликає населення вносити плату своєчасно, проте питання черг при оплаті за послуги так і не вирішила. Скупчення людей буває в основному з 10-го по 20-е число, коли йде масова виплата заробітної плати і пенсій. Слід зазначити, що основний потік платників (60 %) обслуговується Ощадбанком. За сприяння місцевої влади були спроби розосередити черги. Більше 20 банків, що діють в місті Донецьку, уклали з більшістю підприємств ЖКГ договори на прийом від населення комунальних платежів, у тому числі і з використанням пластикових карток в банкоматах. Але ці заходи поки не дали очікуваного ефекту. По-перше, тому, що люди звикли роками оплачувати послуги з квитанцій на пошті і в ощадкасах. До банкоматів відносяться з побоюванням, не довіряючи отриманим платіжним чекам. До того ж хоч процедура оплати по пластиковій картці начебто не складна, але вона займає певний час (5–10 хвилин), вимагає граничної уважності. До того ж, платити через банкомат не зовсім зручно, оскільки не передбачений рядок для свідчень водомірів, газо- і електролічильників, із-за чого потім виникають незрозумілі борги. Банкам потрібно переглянути програму банкоматів і врахувати недоробки.

Як повідомляє Державна служба статистики України (Держстат), заборгованість населення з оплати житлово-комунальних послуг збільшилася в лютому 2012 р. порівняно

У січнем 2012 р. на 8,1 % і на кінець лютого становила 13724,5 млн грн. У Донецькій області, за даними облстатистики, рівень оплати нарахованих сум за 2011 рік склав 95,9 %, за січень 2012 р. — 81,6 %. Протягом 2011 р. заборгованість населення області збільшилася на 132 млн грн, а за перший місяць 2012 р. вона зросла вже на 99 млн грн. За січень 2012 р. борги громадян за житлово-комунальні послуги досягли 2080 млн грн. Понад половина всієї заборгованості доводиться на несплатежі теплостачаючим підприємствам, рівень оплати за січень склав лише 75 %. Як повідомила прес-служба, Президент України В. Янукович доручив проаналізувати причини зростання заборгованості населення за житлово-комунальні послуги і рекомендував вжити необхідних заходів для вирішення цього питання [9].

Слід зазначити, що заборгованість населення перед ЖКГ пов'язана і з таким негативним явищем, як несплата заробітної плати працівникам. Упродовж лютого 2012 р. загальна сума заборгованості з виплати заробітної плати в Донецькій області збільшилася на 3,1 %, або на 31,7 млн грн, і склала 230,1 млн грн. Загалом по Україні заборгованість з виплати заробітної плати станом на 1 травня 2012 р. становила 1,015 млрд грн і з початку року збільшилася на 3,8 % [10].

Деякі фахівці і урядовці рахують, що основна причина криється у відсутності жорстких санкцій за несплату отриманих комунальних послуг. Так, 18 квітня 2012 р. Міністерство регіонального розвитку обнародувало законопроект, яким затверджений розмір пені за несплату житлово-комунальних послуг. Згідно з документом у разі невчасного і/або внесення не в повному об'ємі плати за житлово-комунальні послуги, споживач зобов'язаний платити пеню у розмірі 0,1 % від суми простроченого платежу, яка нараховується за кожен день прострочення, але не більш, чим загальна сума заборгованості. Причому зміна встановленого розміру пені за погодженням сторін не допускається. До 1996 р. пеня нараховувалася у розмірі 0,01 % загальної суми боргу за 1 день прострочення, але не більш ніж сама заборгованість. З 1996 по 2011 р. діяв мораторій на стягнення пені, який був прийнятий у зв'язку з невиконанням державою своїх зобов'язань з виплати заробітної плати, пенсій, стипендій та інших грошових виплат населенню. З 1 січня 2011 р. мораторій втратив силу, проте розмір пені до цих пір не визначений на законодавчому рівні [11]. На жаль, теза про

впровадження жорстких санкцій за несплату отриманих комунальних послуг є суб'єктивною.

Дослідження на тему «Стан міського житлово-комунального господарства в Україні та перспективи його реформування очима громадян», проведені Центром соціальних технологій «Соціополіс» [12] в період з 2 по 14 червня 2009 р. методом анонімного анкетування, виявили наступне.

Майже 70 % опитаних за всеукраїнською вибіркою не задоволені якістю послуг ЖКГ. Лише кожен четвертий вважає їх якість задовільною. І тільки 5 % респондентів оцінили якість послуг ЖКГ як «добру». Які ж конкретні проблеми найбільше хвилюють городян у світлі незадовільного стану житлово-комунального господарства? Найчастіше люди називали три проблеми: невідповідність між тарифами і якістю послуг, які надаються (45,3 %); занадто високі тарифи (42,5 %); незадовільний стан під'їздів і дворів (33,9 %).

Більшість респондентів оцінюють роботу ЖКГ як незадовільну, а відповідальним за це вважають правлячий режим, особливо його центральну бюрократичну частину. Проте, як не дивно, така позиція поки що не призвела до масового саботажу у сфері розрахунків населення за послуги ЖКГ. Можна припустити, що певний вплив має страх перед відключенням електроенергії, телефонного зв'язку, газу тощо.

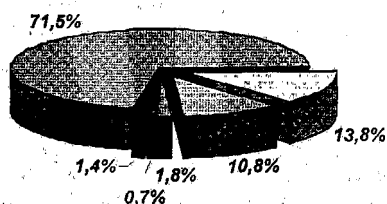
Дані таблиці 1 свідчать, що переважна більшість опитаних користувачів ЖКГ (71,5 %), за їхніми словами, розраховуються за спожиті послуги завжди і своєчасно. Ще близько 25 % сплачують рахунки частково. І тільки 2 % відмовляються від оплати (неякісних) послуг ЖКГ. Проте, якщо тарифи збільшаться на 30 %, як обіцяють деякі чиновники, становище може суттєво змінитися.

У січні 2012 р. Прем'єр-міністр України М. Азаров доручив міністру А. Близнюку взяти на контроль стабільність тарифів на послуги ЖКГ, наголосивши, що «в умовах, коли уряд не збільшує цін на електроенергію, газ та інше, жодних підстав для підвищення тарифів на послуги ЖКГ немає» [13].

Проте Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, рішенням від 10 лютого 2012 р. підвищила тарифи на водопостачання і водовідведення для населення на 7,8 %. Згідно з рішенням Нацкомпослуг нові тарифи введено з 1 березня 2012 року. Тарифи підвищені, як записано в рішенні, шляхом коректування «енергетичної складової». За даними

Таблиця 1. Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи регулярно Ви платите за житлово-комунальні послуги?» [12]

Чи регулярно Ви платите за житлово-комунальні послуги?	%	Чисельність
1. Так, завжди і повністю	71,5 %	1 719
2. Так, не повністю, але щомісяця щось плачу	13,8 %	331
3. Плачу не кожного місяця, але час від часу виплачую	10,8 %	260
4. Ні, тільки деколи плачу небагато	1,8 %	43
5. Ні, платити не виходить — занадто дорого	0,7 %	17
6. Ні, і не збираюсь — при такій якості послуг немає за що	1,4 %	35

- Так, завжди і повністю
- Так, не повністю, але щомісяця щось плачу
- ▒ Плачу не кожного місяця, але час від часу виплачую заборгованість
- Ні, тільки деколи плачу небагато
- Ні, платити не виходить — занадто дорого
- Ні, і не збираюсь — при такій якості послуг немає за що платити

Рис. 1. Діаграма до таблиці 1

комісії, станом на 1 січня 2012 р. в середньому по Україні тариф складав 4,24 грн/куб. м (зокрема водопостачання — 2,28 грн/куб. м, водовідведення — 1,96 грн/куб. м). З 1 березня 2012 р. середній тариф по Україні складає 4,57 грн/куб. м (зокрема водопостачання — 2,46 грн/куб. м, водовідведення — 2,11 грн/куб. м) [14].

«Укртелком» запропонував Національній комісії з питань регулювання зв'язку і інформатизації збільшити граничні тарифи на фіксований місцевий зв'язок на 10 %. Нові тарифи набули чинності з 22 травня 2012 р. [15]. Таким чином, процес підвищення тарифів почався.

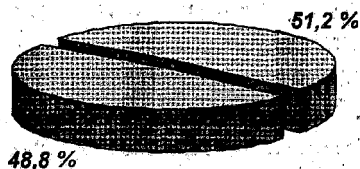
Центром соціальних технологій «Соціополіс» були проведені дослідження щодо сплати житлово-комунальних послуг на випадок підвищення тарифів (табл. 2 (відповіді об'єднані у дві групи) [12]).

Ставлення до сплати за послуги за новими тарифами відрізняється в різних групах респондентів в залежності від їх теперішнього статусу як платників.

За новими тарифами готові своєчасно і в повному обсязі розраховуватись 51,2 % респон-

Таблиця 2. Розподіл відповідей респондентів на питання «У випадку підвищення тарифів більш як на 30 %, чи будете ви оплачувати житлово-комунальні послуги?»

У випадку підвищення тарифів більш як на 30 %, чи будете ви оплачувати житлово-комунальні послуги?	%	Чисельність
1. Не буде сплачувати послуги ЖКГ у повному обсязі	48,8 %	1 175
2. Буде сплачувати послуги ЖКГ у повному обсязі	51,2 %	1 232

- Не буде сплачувати послуги ЖКГ у повному обсязі у випадку підвищення тарифів більше як на 30 %
- Буде сплачувати послуги ЖКГ у повному обсязі у випадку підвищення тарифів більше як на 30 %

Рис. 2. Діаграма до таблиці 2

дентів. Держава у випадку підвищення тарифів залишиться у програвші, оскільки, незважаючи на вищі тарифи, коштів буде зібрано менше:

$$1,3 \times 51,2 \% = 66,6 \% < 71,5 \%$$

Звичайно, тягар сіплати різниці буде покладений на господарські органи на місцях. Ті, у свою чергу, будуть змушені вдатися до масових відключень, що може «підігріти» і без того непросту соціально-політичну ситуацію. Зрештою підвищення тарифів здатне спровокувати соціальний вибух у «проблемних» містах і навіть в цілих регіонах. Крім цього і дуже важливе: високі тарифи будуть спонукати громадян-платників вдаватися до пошуку технічних засобів (а такі засоби є) із блокування приладів обліку за спожиті комунальні послуги (лічильників води, електроенергії, газу).

Отже, подорожчання житлово-комунальних послуг не вирішує наявних проблем, а лише створює додаткові. Слід зазначити, що економіка має дуже велику інерцію, і результат підвищення тарифів у березні 2012 р. на житлово-господарські послуги можна очікувати через декілька місяців.

Висновки. Пріоритет реформування ЖКГ повинен полягати в забезпеченні підвищення якості житлово-комунальних послуг на підставі модернізації та реконструкції інженерних споруд. На виконання цих заходів знадобиться велика кількість металу, будівельних матеріалів, транспортних засобів, робочої сили. Це позитивно вплине на економіку країни: поживить-

ся діяльність підприємств, зменшиться безробіття. Це один із кроків виведення національної економіки із кризи.

Тільки після забезпечення населення якісними комунальними послугами можна розглянути питання економічно обґрунтованих тарифів, зіставних із витратами, що несуть підприємства ЖКГ, та з рівнем доходів населення.

Впровадження у практику запропонованих засад по першочерговим напрямам реформування галузі введе сферу житлово-комунального господарства з глибокої кризи і створить передумови для її подальшого розвитку й удосконалення.

Житлово-комунальне господарство є однією з найбільш відсталих галузей економіки України, тому дослідження змісту, методів і заходів реформування сфери ЖКГ потребує подальших досліджень. Доцільним вважаємо розробку механізму залучення іноземних інвестицій на розвиток інноваційних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій.

Список використаної літератури

1. Жданко Є. С. Шляхи стабілізації діяльності підприємств житлово-комунального господарства міста в умовах економічної кризи / Є. С. Жданко // Економіка и право. — 2009. — № 1. — С. 141–145.
2. Жилкова Н. Повышенная текучесть [Електронний ресурс] / Нора Жилкова // Муниципальная газета. — 2012. — № 21. — Режим доступу : <http://mungaz.net/delo/553-povyshennaya-tekuchest.html>.
3. Кулішов В. Сучасні особливості формування регіональних ринків / В. Кулішов, В. Мустафін, С. Соцько // Економіка України. — 2001. — № 7. — С. 40–43.
4. Волинський Р. Про деякі напрями реформування ЖКГ / Р. Волинський // Економіка України. — 2009. — № 8. — С. 78–84.
5. Качала Т. Реформування житлово-комунального господарства в контексті регіонального розвитку / Т. Качала // Економіка України. — 2010. — № 9. — С. 84–93.
6. Геєць В. Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність / В. Геєць // Економіка України. — 2011. — № 1. — С. 4–15.
7. Про житлово-комунальні послуги : Закон України № 1875-IV від 24.06.2004 р., зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1875-15>.
8. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава : Програма економічних реформ на 2010–2014 роки / Комітет з економічних реформ при Президентові України. — 2010. — 85 с.
9. Заборгованість населення за послуги ЖКГ за 10 міс. збільшилась до 10,56 млрд грн [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://fisco-id.com/?module=news&action=view&id=10128>.
10. Цифра дня // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 95. — 30 травня.
11. Українцев будут штрафовать за неуплату коммуналки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://glavcom.ua/news/77054.html>.
12. Стан міського житлово-комунального господарства в Україні та перспективи його реформування: очима громадян // Звіт про соціологічне дослідження Центром соціальних технологій «Соціополіс». — Київ : Соціополіс, 2009. — 50 с.
13. Тарифи на ЖКГ можуть зрости [Електронний ресурс] // Економічна правда. — 2012. — 23 березня. — Режим доступу : <http://ua-energy.org/post/18321>.
14. С сегодняшнего дня украинцы будут платить за воду больше [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.unian.net/news/489012-s-segodnyashnego-dnya-ukraintsyi-budut-platit-za-vodu-bolshe.html>.
15. «Укртелеком» снова повышает тарифы на связь [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ubr.ua/ukraine-and-world/society/ukrtelekom-snova-povyshaet-tarify-na-sviaz-131754>.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2012 р.